

УДК 378.091.212:37

Наталія Гатеж, здобувач наукового ступеня
асистент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

ЕМОЦІЙНО-МОТИВАЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ДО ВИХОВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ

У статті порушується питання змістового наповнення професійної готовності майбутніх учителів образотворчого мистецтва до виховання естетичної культури учнів загальноосвітньої школи. Аналізуються також основні підходи у визначенні структурних компонентів готовності майбутніх фахівців до професійно-педагогічної діяльності, зокрема виховної. Охарактеризовано особливості психологічної готовності та її емоційно-мотиваційної підструктури, що визначається як система позитивного емоційного відношення і професійно-значущих потреб, які спонукають майбутніх учителів до цілеспрямованої виховної діяльності з учнями.

Ключові слова: професійна підготовка, готовність до професійно-педагогічної діяльності, психологічна готовність, майбутній учитель образотворчого мистецтва, учні, компоненти, емоційно-мотиваційний компонент, критерії, показники.

Лім. 11.

Natalia Gatezh, Postgraduate degree seeker Assistant professor Department of Fine and Decorative-Applied Arts Faculty of Architecture, Construction and Applied Arts Chernivtsi Yuriy Fedkowych National University

EMOTIONAL AND MOTIVATIONAL COMPONENT OF THE READINESS OF THE FUTURE TEACHER OF FINE ARTS TO PROMOTE STUDENTS' AESTHETIC CULTURE

Modern development and reformation of education in Ukraine, the influence of European integration processes require the training of specialists who possess not only professional knowledge but will also skillfully apply all the necessary means of aesthetic and educational influence on students. The future teacher of fine art acts as an implementer of the state policy on spiritual development and formation of the younger generation. The training of future teachers of fine arts to promote aesthetic culture of general secondary school students envisages, first of all, the formation of appropriate professional readiness, which is the generalized result of this training.

The purpose of the study is theoretical underpinning of the content of the emotional and motivational component of the readiness of the future teacher of fine arts to promote students' aesthetic culture.

The article analyzes the main approaches in determining the structural components of the readiness of future specialists for professional and pedagogical activities, in particular, educational. Characterized are also features of psychological readiness and its emotional and motivational substructures. The general level of readiness of the future teacher of fine arts to promote students' aesthetic culture is determined and characterized by the formation of all its structural components. Important and necessary in this system is the emotional and motivational component of readiness, since a positive emotional attitude toward future educational work and a high level of motivation in a general unity with other structural elements of readiness ensure a successful formation of readiness of the future teacher of fine arts to promote students' aesthetic culture. In the long term, we aim at identifying the level of this type of readiness by means of an experimental study and formulating pedagogical conditions for improving the efficiency of the training process for future teachers.

Keywords: vocational training, readiness for vocational pedagogical activity, psychological readiness, future teacher of fine arts, students of physical education, components, emotional and motivational component, criteria, indicators.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасні реалії розвитку та реформування освітньої галузі в Україні, вплив євроінтеграційних процесів безсумнівно вимагають підготовку фахівців, які володітимуть не тільки професійними знаннями, а й уміло

застосовуватимуть усі необхідні засоби естетико-виховного впливу на учнів. Майбутній учитель образотворчого мистецтва як ніхто інший виступає реалізатором державної політики щодо духовного розвитку й формування підростаючого покоління.

З огляду на вищевказане, зазначимо, що підготовка фахівців мистецького напрямку,

ЕМОЦІЙНО-МОТИВАЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ДО ВИХОВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ

зокрема, майбутніх учителів образотворчого мистецтва до виховання естетичної культури учнів загальноосвітньої школи, передбачає насамперед формування відповідної фахової готовності. Вона є узагальненим результатом складного й багатогранного процесу підготовки майбутнього фахівця у виші та відображається у наступних аспектах: позитивне ставлення до майбутньої навчально-вихованої діяльності; адекватні вимоги до обраної професії; певні риси характеру, здібності, темпераменту, мотивація; наявність необхідного обсягу компетентностей і стійкі професійно важливі особливості психічних процесів.

Аналіз основних досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми та виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз літературних джерел дозволяє нам стверджувати, що проблема професійної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва знайшла своє відображення у дослідженнях українських, так і зарубіжних вчених, зокрема Л. Гарбузенко, О. Гудим, О. Каленюк, Л. Базильчук, Т. Шмельова, О. Музика, С. Бігунова, О. Семенова, Т. Носаченко, К. Гусева, І. Демченко, А. Пороський, В. Банніков, Л. Малінська, Т. Міхова, О. Ткачук, Г. Сотська, Т. Фурсикова, О. Тюрікова та ін. Плеяда науковців (С. Васильченко, М. Дьяченко, Л. Кандибович, С. Максименко, В. Моляко, О. Мороз, В. Слатьонін, О. Чернічкіна та ін.), досліджуючи готовність майбутніх фахівців, розкриває підхід, згідно з яким цей феномен трактується одночасно і як інтегральна якість особистості, і як певний психічний стан особистості. Відомо, що у структурі готовності майбутнього вчителя до професійно-педагогічної діяльності одним із важливих показників психологічної готовності є рівень розвитку його мотиваційної сфери, який у нашому дослідженні представлений емоційно-мотиваційним компонентом.

Однак, незважаючи на значну кількість публікацій та дисертаційних досліджень з проблеми підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва, питання підготовки їх до виховання естетичної культури учнів загальноосвітнього навчального закладу не було об'єктом спеціального наукового дослідження, що й зумовило вибір теми.

Метою нашого дослідження є теоретичне обґрунтування змісту емоційно-мотиваційного компонента готовності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва до виховання естетичної культури учнів загальноосвітньої школи.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Для початку, слід зробити акцент на тому, що готовність майбутнього вчителя образотворчого мистецтва до виховання учнів формується у процесі професійної підготовки студентів у виші шляхом комплексної, багаторівневої освітньо-виховної системи навчального закладу. У підготовці майбутнього педагога, за переконанням Т. Калюжної, важливими є наступні характеристики: професійна мотивація, фундаментальність, методологічна обґрунтованість, професійна направленість підготовки майбутніх учителів, багатифункціональність, комплексність у змісті, організації, методиці та контролі, емоційна насиченість, активізація самостійної пошукової навчальної та науково-дослідної роботи студентів [4].

Результати аналізу літературних джерел дозволяють нам стверджувати, що вчені по-різному визначають структуру професійної готовності фахівця: одні з них (Н. Горбач, А. Линенко) компонентами готовності називають ставлення особистості до діяльності; інші (Н. Кузьміна, Л. Спірін, О. Щербаков) виокремлюють такі складові, як мотиваційний, змістовий, процесуальний, організаторський; мотиваційний, когнітивний, емоційно-вольовий компоненти розрізняють В. Моляко, О. Тихомиров та ін.

Для нас цінними є різні наукові підходи до трактування готовності до професійної діяльності, зокрема: функціональний, особистісний, особистісно-діяльний і результативно-діяльний. У наших наукових пошуках актуальними є обґрунтовані висновки дослідниці Г. Тихої, яка, вивчаючи процес підготовки майбутнього педагога до виховної діяльності, умовно виділяє в ньому наступні етапи:

- оволодіння студентами певним рівнем компетентностей про сутність виховного процесу і його специфічні особливості, про компоненти виховної системи й сучасні технології виховання, про принципи й методи виховання, форми організації виховної роботи;

- формування в майбутніх учителів первинних практичних умінь аналізу виховних ситуацій, планування й проведення різних виховних заходів з учнями різної вікової групи;

- удосконалення практичних умінь і навичок майбутніх учителів-вихователів у організації виховних заходів під час педагогічної практики в школі;

- поглиблення теоретичних знань і формування практичних умінь студентів у позанавчальній роботі [10].

Враховуючи результати проведеного теоретичного аналізу головних детермінант

ЕМОЦІЙНО-МОТИВАЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ДО ВИХОВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ

дослідження, вважаємо, що “готовність студента до професійно-педагогічної діяльності” – це важлива інтегративна якість і стійка особистісна характеристика майбутнього вчителя, що виявляється у його здатності здійснювати ефективну педагогічну діяльність і є результатом процесу професійної підготовки вчителів у виші. Здійснивши аналіз наукових джерел з означеної проблеми, можемо стверджувати, що професійну готовність учителя до педагогічної діяльності вчені трактують як складну структуру взаємозв’язаних компонентів, серед яких основними є: психологічна готовність (спрямованість на педагогічну діяльність, настанова на роботу в школі, наявність інтересу до предмета та потреба в самоосвіті в цій галузі, розвиток професійного мислення); науково-теоретична (наявність необхідних суспільно-політичних, психолого-педагогічних і спеціальних знань); практична (сформованість професійних знань і умінь); психофізіологічна (сформованість професійно-значимих особистісних якостей) [5].

Переважає більшість дослідників акцентують, що професійна готовність – складне психологічне, особистісне утворення, активний діяльнісний стан особистості, певна складна її якість, що включає систему інтегрованих властивостей. Готовність до професійної діяльності визначається також як закономірний цілеспрямований результат визначеної спеціальної професійної підготовки спеціалістів, їх особистісно-мотиваційного ствердження, налаштування на працю й уміння долати перешкоди [7].

Так, Л. Галіцина зазначає, що готовність особистості до певної діяльності – істотна передумова її цілеспрямованості, регулювання, стійкості та ефективності, яка є цілісним утворенням в структурі особистості, включаючи її переконання, погляди, почуття, емоційно-вольові якості, ЗУН, установки і допомагає людині успішно виконувати свої обов’язки [9]. Важливо наголосити також, що формування готовності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва до виховної діяльності починається з мотиваційної сфери (постановки мети на основі потреб чи усвідомлення окресленого перед особистістю завдання).

Вивчаючи питання структури готовності студентів до професійно-педагогічної діяльності, зазначимо, що науковці вирізняють такі компоненти (у різних формулюваннях): мотиваційний, мотиваційно-ціннісний, змістовий, когнітивний, інформаційно-когнітивний, пізнавальний, знанневий, інтелектуальний, діяльнісний, операційний, операційно-дійовий,

діяльнісно-технологічний, технологічний, креативний, творчо-діяльнісний, рефлексивний та ін. На основі вищевказаного, не зайвим буде дати визначення готовності майбутнього учителя образотворчого мистецтва до виховання естетичної культури учнів з урахуванням його суттєвих ознак – це складне, цілісне, багатоконцентне утворення, яке функціонує як система компонентів, характеристик, якостей особистості майбутнього вчителя.

У дослідженні А. Прус структура професійної самореалізації майбутнього вчителя образотворчого мистецтва показана у взаємодії таких компонентів: мотиваційно-ціннісний (ціннісне ставлення до професії, сукупність мотивів, інтересів), професійна компетентність (професійно-орієнтовані знання, вміння і досвід), рефлексивно-регулятивний, професійно-значущі якості особистості (професійно-педагогічна культура, індивідуально-психологічні особливості особистості, якості творчої особистості) [8].

Акцентуємо увагу також на тому, що обґрунтування змісту компонентів готовності майбутніх учителів образотворчого мистецтва до виховання естетичної культури учнів загальноосвітнього навчального закладу є найважливішим завданням наших наукових пошуків, оскільки воно сприяє визначенню ефективності психолого-педагогічної системи підготовки вчителів образотворчого мистецтва до виховання естетичної культури учнів. У структурі готовності ми виділяємо такі основні компоненти: як емоційно-мотиваційний, інтелектуально-когнітивний і креативно-діяльнісний.

У даній публікації відповідно до поставленої мети висвітливо особливості та зміст емоційно-мотиваційного компонента готовності майбутнього вчителя. Насамперед зазначимо, що даний компонент є надзвичайно важливим і водночас складним за своєю суттю, адже включає як мотивацію студента до майбутньої педагогічної діяльності, так і його позитивне емоційне відношення до майбутньої професії.

Як переконують нас узагальнення вчених, серед компонентів готовності майбутнього вчителя до виховної діяльності, виділяємо психологічну готовність, на формування якої, впливає значна кількість чинників як зовнішніх (соціальних і природних), так і внутрішніх (психологічних і фізіологічних), які в свою чергу, стимулюють розвиток мотиваційної сфери особистості [2]. Остання, на наш погляд, є одним із важливих показників психологічної готовності людини до професійної діяльності.

Взагалі, існують різні підходи до тлумачення

ЕМОЦІЙНО-МОТИВАЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ДО ВИХОВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ

поняття мотивації, її структури, шляхів її формування. Структуру мотиваційної сфери можна розглядати як таку, що складається з ієрархії складових: потреб, мотивів, цілей та інтересів. При вивченні змісту та особливостей цього важливого компонента структури психологічної готовності людини керується тим, що мотивація об'єднує навчально-професійну та професійну діяльність, впливає на вибір та успішність навчання професії, визначає особливості взаємодії особистості у професійному колективі [2].

Мотиваційна готовність до діяльності, як зауважує Х.М. Дмитерко-Карабин, є одним із провідних компонентів у структурі психологічної готовності до праці, адже розвиток і реалізація інструментальних властивостей можуть бути ефективними лише за умови їх концентрування навколо мотиваційного ядра особистості фахівця, його професійно-значущої спрямованості [3]. Дослідниця А. Маркова виокремлює мотиваційний та операційний компоненти готовності як дві складові психічного розвитку людини. У поняття "мотиваційна сфера" входять мотиви, зміст професійної діяльності у житті людини, цілі яких остання прагне досягти. На думку вченої, мотиваційна сфера створює в людини готовність до діяльності та показує, до чого вона готова [6].

Як приклад, можна також навести результати експерименту з дослідження компонентів мотиваційної готовності у майбутніх спеціалістів творчих професій В. Возної, які засвідчили факт домінування внутрішньої мотивації навчальної діяльності (бажання здобути професію, пізнати внутрішній світ людей) на перших етапах навчання у майбутніх спеціалістів творчих професій. Як стверджує вчена, вже у студентів третього курсу суттєво зростає компонент зовнішньої позитивної мотивації (бажанням отримати диплом про вищу освіту та забезпечити собі позитивний імідж серед оточуючих фактом навчання за цією спеціальністю) [1].

За свідченням І. Чорної, саме єдність мотиваційного та емоційного компонентів готовності утворює феномен психологічної налаштованості [11]. Отож, емоційно-мотиваційний компонент у структурі готовності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва до виховної діяльності з учнями можемо охарактеризувати як його позитивно-активне ставлення до професійно-педагогічної діяльності й виховної роботи зокрема; як необхідну передумову формування мотивів поведінки особистості у праці, яка визначає подальшу успішну професійно-педагогічну діяльність; динамічну структуру різноманітних стимулів і

спонук, які виступають у ролі рушійних сил означеного напрямку професійної діяльності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва. Емоційно-мотиваційний компонент, на нашу думку, інтегрує естетичні почуття, сприяє емоційному спілкуванню студентів з творами образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, формує готовність студентів до педагогічного спілкування, включає систему професійно-значущих потреб, які спонукають майбутніх учителів до цілеспрямованої виховної діяльності з учнями.

На основі компонентної структури готовності майбутніх учителів образотворчого мистецтва до виховання естетичної культури учнів, ми визначили критерій емоційно-мотиваційного компоненту – спрямованість студентів на формування естетичної культури учнів, який має свої показники: наявність стійкого інтересу до майбутньої професії вчителя образотворчого мистецтва; наявність мотивації до професійної діяльності; захоплення від виховної діяльності з учнями; позитивне емоційне відношення до обраної професії; емоційне задоволення від естетичної діяльності засобами образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва і від виховання естетичної культури учнів; наявність мотивації до здійснення процесу виховання естетичної культури в учнів; цілеспрямованість на виховну роботу з дітьми; прагнення до естетичного освоєння навколишньої дійсності.

Як доповнення, можна сказати, що глибоке усвідомлення суспільної значущості власної професійної діяльності; позитивно стійке ставлення до педагогічної професії; переконаність у необхідності виховання естетичної культури учнів відповідно до вікових та індивідуальних особливостей дітей і вимог часу з метою збагачення їх духовної сфери; потреба в опануванні методики виховання естетичної культури учнів; потреба фахівця досягти бажаного результату; ціннісні орієнтації студентів; гуманістична спрямованість на роботу з дітьми; прагнення до професійної самоосвіти й самовдосконалення – все це є показниками сформованості емоційно-мотиваційного компоненту готовності майбутніх учителів образотворчого мистецтва до виховання естетичної культури учнів. І якщо студент уже на етапі професійного навчання у вишій зацікавлений майбутньою професією, знаходиться в активному пошуку нових підходів у вихованні учнівської молоді, працює над підвищенням свого професійного зростання, то в майбутній педагогічній діяльності він неодмінно досягне високих результатів.

ЕМОЦІЙНО-МОТИВАЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ДО ВИХОВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, є підстави зробити висновок, що загальний рівень готовності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва до виховання естетичної культури учнів як суб'єкта художньо-педагогічної діяльності визначається й характеризується сформованістю всіх її структурних компонентів. Важливим і необхідним у даній системі є емоційно-мотиваційний компонент, оскільки позитивне емоційне відношення студента до майбутньої виховної роботи, високий рівень його мотивації до означеного виду діяльності в загальній єдності з іншими, не менш важливими, структурними елементами готовності забезпечують успішну сформованість готовності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва до виховання естетичної культури учнів. У перспективі маємо на меті шляхом експериментального дослідження визначити рівень вказаного виду готовності та сформулювати педагогічні умови підвищення ефективності процесу підготовки майбутніх фахівців.

ЛІТЕРАТУРА

1. Возна В. Психологічні особливості ціннісного ставлення до професійної діяльності у майбутніх спеціалістів творчих професій / В. Возна // *Навчання і виховання обдарованої дитини*. – 2015. – Вип. 2. – С. 116–123.
2. Гуртовенко Н. В. Мотиваційний компонент – головна складова готовності студентів до професійної діяльності [Електронний ресурс] / Н. В. Гуртовенко // *Наукові записки Національного університету “Острозька академія”*. Серія: Психологія і педагогіка. – 2014. – Вип. 30. – С. 55–58. – DOI: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoapp_2014_30_13
3. Дмитерко-Карабин Х. М. Мотиваційна готовність до професійної діяльності як психологічна проблема // *Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія*. – Івано-Франківськ: Вид-во “Плай” Прикарпатського університету, 2004. – Вип. 9. – Ч. 2. – С. 23–32.
4. Калюжна Т. Г. Сучасні вимоги до професійної підготовки майбутнього вчителя / Т. Г. Калюжна // *Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]*. Сер.: Психолого-педагогічні науки. – 2013. – № 4. – С. 32–37.
5. Комар О. А. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до застосування інтерактивних технологій. Теоретико-методичні аспекти. Монографія. – Умань: РВЦ “Софія”, 2008. – 332 с.

6. Маркова А. К. Психологія професіоналізму / А. К. Маркова. – М.: МГФ; Знання, 1996. – 380 с.

7. Потапкіна Л. В. Готовність до професійної діяльності як психолого-педагогічна проблема [Електронний ресурс] / Л. В. Потапкіна // *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України*. Серія: Педагогічні науки. – 2015. – № 1. – С. 198–207. – DOI: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnadprcn_2015_1_19

8. Прус А. О. Показники формування професійної самореалізації майбутніх учителів образотворчого мистецтва / А. О. Прус // *Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка*. Серія: Педагогіка. – 2017. – Вип. 7. – С. 128–136.

9. Технології використання різних методів інтерактивного навчання. *Ігри дорослих: інтерактивні методи навчання/упоряд. Л. Галіцина*. – К.: Ред. загальнопед. газети, 2005. – С. 59–83.

10. Тиха Г. Д. Професійна підготовка майбутнього вчителя до виховної діяльності [Електронний ресурс] / Г. Д. Тиха // *Наукові записки кафедри педагогіки*. – 2013. – Вип. 32. – С. 193–198. – DOI: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzkr_2013_32_24

11. Чорна І. М. Формування психологічної готовності майбутнього вчителя до профорієнтаційної роботи у школі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. псих. наук: спец. 19.00.07 “Педагогіка та вікова психологія” / І. М. Чорна. – Київ, 2003. – 20 с.

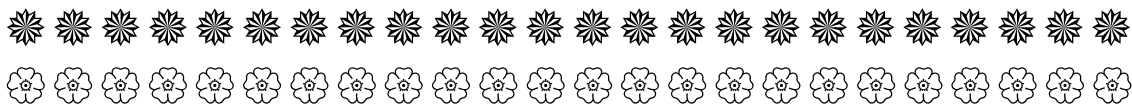
REFERENCES

1. Vozna, V. (2015). *Psychological peculiarities of value attitude to professional activity of future specialists in creative professions*. *Education and education of a gifted child*, vol. 2, pp. 116–123. [in Ukrainian].
2. Hurtovenko, N. (2014). *Motyvatsiyni komponent – holovna skladova hotovnosti studentiv do profesiinoi diialnosti* [Motivational component – the main component of readiness of students for professional activity]. *Scientific notes of the National University “Ostroh Academy”*. Series: Psychology and Pedagogy, vol. 30, pp. 55–58. DOI: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoapp_2014_30_13 [in Ukrainian].
3. Dmyterko-Karabyn, Kh. (2004). *Motyvatsiina hotovnist do profesiinoi diialnosti yak psykholohichna problema* [Motivational readiness for professional activity as a psychological problem]. *Collection of scientific works: philosophy, sociology, psychology*. Ivano-Frankivsk: Publishing House “Play” of the Precarpathian University, vol. 9, part. 2, pp. 23–32. [in Ukrainian].

**ЕМОЦІЙНО-МОТИВАЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ
ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ДО ВИХОВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ**

4. Kaliuzhna, T. (2013). *Suchasni vymohy do profesiinoi pidgotovky maibutnoho vchytelia* [Modern requirements for the training of a future teacher]. *Scientific notes* Nizhyn State University named after. Nikolai Gogol. Series: Psychological and pedagogical sciences, no. 4, pp. 32–37. [in Ukrainian].
5. Komar, O. (2008). *Pidgotovka maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly do zastosuvannia interaktyvnykh tekhnologhii* [Training of future primary school teachers to use interactive technologies]. Theoretical and methodical aspects. Uman: ROC “Sofia”, 332 p. [in Ukrainian].
6. Markova, A. (1996). *Psikhologhiya professyonalizma* [Psychology of professionalism]. Moscow: MGF; Knowledge, 380 p. [in Russian].
7. Potapkina, L. V. (2015). *Ghotovnist do profesinoi dialnosti yak psikhologho-pedagoghichna problema* [Readiness for professional activities such as psycho-pedagogical problem] Collection of scientific works of the National Academy of State border service of Ukraine. Series: Pedagogical science, no. 1, pp. 198–207. DOI: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnadpcpn_2015_1_19 [in Ukrainian].
8. Prus, A. (2017). *Pokaznyky formuvannia profesinoi samorealizacii majbutnikh uchyteliv obrazotvorchogho mystectva* [Indicators of formation of professional self-realization of future teachers of fine arts]. *Scientific herald of the Kremenets regional humanitarian and pedagogical academy named after Taras Shevchenko*. Series: Pedagogy, vol. 7, pp. 128–136. [in Ukrainian].
9. Ghalicyna, L. (2005). *Tekhnologhii vykorystannia riznykh metodiv interaktyvnogho navchannia. Ighry doroslykh: interaktyvni metody navchannia* [Technologies of using different methods of interactive learning. Adult Games: Interactive Teaching Methods]. Kyiv: Editorship of the General Pedagogical Newspaper, pp. 59–83. [in Ukrainian].
10. Tykha, Gh. (2013). *Profesina pidgotovka maibutniogho vchytelia do vykhovnoi dialnosti* [Professional training of the future teacher for educational activities]. *Scientific notes of the chair of pedagogy*, vol. 3, pp. 193–198. DOI: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzkr_2013_32_24. [in Ukrainian].
11. Chorna, I. (2003). *Formuvannia psikhologhichnoi hotovnosti maibutnoho vchytelia do proforiientatsiinoi roboty u shkoli* [Formation of psychological readiness of future teacher to the vocational guidance work at the school]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv, 20 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 19.01.2018

“Справжній педагогічний творчості властиві риси дослідження, творчого узагальнення своєї праці”.

*Василь Сухомлинський
український педагог, публіцист*

“Ми народжуємося на світ зі здібностями і силами, що дозволяють робити майже все, – у всякому разі ці здібності такі, що можуть повести нас далі, ніж можна собі легко уявити; але тільки вправи цих сил можуть повідомити нам уміння і мистецтво в чому-небудь і вести нас до досконалості”.

*Джон Лок
англійський філософ*

“Власне розуміння доброчесності і вад – найголовніше. Якщо цього розуміння немає, усе стає хистким”.

*Цицерон
давньоримський філософ та літератор*

